

Ефективність формування готовності студентів до використання цифрових технологій у професійній діяльності залежить від їх загальноосвітньої комп'ютерної підготовки та високої професійної мобільності в умовах жорсткої конкуренції на ринку праці. Молоді фахівці повинні прагнути використовувати засоби комп'ютерних технологій у професійній сфері, мати високий рівень психологічної та функціональної готовності до застосування нових інформаційних технологій.

Виокремлені педагогічні умови ефективно впливатимуть на функціонування моделі системи формування готовності студентів спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) до використання цифрових технологій у професійній діяльності, якщо в закладах вищої освіти буде створене дієве освітньо-інформаційне середовище, здатне гнучко реагувати на внутрішні і зовнішні виклики.

Горбатюк Р. М.

завідувач кафедри машинознавства і транспорту,
доктор педагогічних наук, професор
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
gorbaroman@gmail.com

Білан Н. М.

старший викладач кафедри гуманітарної освіти і туризму,
доктор філософії
ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»
natalja_bilan@ukr.net

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ НА ЗАСАДАХ КОМПЕТЕНТІСТНОГО ПІДХОДУ

В контексті пошуків відповідей на виклики сучасності та зважаючи на спільні з європейськими країнами закони розвитку, відбувається процес віднаходження найбільш прийнятної для національної освіти компетентістної моделі [1]. З огляду на це, формування новітнього освітнього простору, який би відповідав світовим орієнтирам, відбувається на засадах компетентістного підходу, сфокусованого на результати професійної підготовки майбутніх фахівців з урахуванням потреб сучасного суспільства.

Компетентістний підхід є «справжнім інноваційним проривом в освіті початку ХХІ ст., який дав можливість переглянути цільове спрямування освітнього процесу: знансцентризм поступився поліфункціональності компетентного фахівця, готового виконувати цілий спектр функцій» [2, с. 53].

На сучасному етапі випускник закладу вищої освіти повинен бути не носієм теоретичних знань, а практиком, володіти такими вміннями, навичками, комунікативними здібностями, які сприятимуть розв'язанню складних професійних завдань, вирішенню непередбачуваних і нестандартних ситуацій [3]. Адже, як зазначає Л. Тархан, «теоретичні по суті й енциклопедичні за широтою знання, які довгий час були головною метою освітнього процесу, тепер стають засобом. А вітчизняна вища школа потребує зміщення акцентів із знанневого на компетентістний підхід в освіті» [4, с. 83].

Компетентістний підхід відображає основні аспекти процесу модернізації вищої освіти, визначає пріоритетні цілі в професійній підготовці сучасних фахівців з урахуванням пропозицій зовнішніх стейкхолдерів щодо формування видів компетентностей. У зв'язку з цим, розроблення освітньо-професійних програм підготовки здобувачів вищої освіти на засадах компетентістного підходу дозволяє привести у відповідність професійну освіту і потреби сучасного ринку праці у компетентних фахівцях.

Підтримуємо позицію науковців Н. Бібік, Л. Ващенко, О. Локшиної, що «... набуття молоддю знань, умінь і навичок спрямоване на вдосконалення компетентності, сприяє інтелектуальному й культурному розвитку особистості, формуванню в неї здатності швидко реагувати на запити часу» [5, с. 6]. Тому важливо визначити, що покладено в основу поняття «компетентність», який спектр компетентностей необхідно формувати у здобувачів вищої освіти, які б відображали прогнозовані результати навчання і були запорукою успішної самореалізації випускників у майбутній діяльності за фахом.

В науково-педагогічній літературі пропонується низка дефініцій поняття «компетентність», які, на нашу думку, відрізняються лише спрямованістю сформованої інтегральної ознаки особистості на конкретну галузь знань, сферу діяльності тощо. Вважаємо, що у контексті дослідження доцільно розглянути трактування компетентності в загальному значенні. Зокрема, нашу увагу привернуло визначення, яке подає національний освітній глосарій, в якому компетентність розглядається як «динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, що визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти» [6, с. 28].

Компетентності, яких набувають здобувачі вищої освіти у процесі фахової підготовки, умовно можна поділити на дві групи: загальноосвітнього характеру та суто професійні, які «дозволяють суб'єкту комфортно почуватися і в соціальному, і в професійному середовищі, забезпечують кар'єрне зростання, поповнення й розширення знань, умінь, навичок тощо» [7, с. 30]. Вважаємо, що до першої групи належать особистісна, загальнокультурна, комунікативна, інформаційна, іншомовна, цифрова, соціальна компетентності. Компонентний склад другої групи формують фахова, дослідницька, проєктувальна, технічна, здоров'язбережувальна, самоосвітня компетентності. Реалізація означених компетентностей виражається в здатності майбутніх фахівців проявляти свої особистісні та ділові якості, креативно підходити до виконання професійних обов'язків, експериментувати та впроваджувати інновації, вільно володіти іноземними мовами, бути мобільним, всебічно розвиватися, ініціативно займатися самоосвітою впродовж життя тощо.

Підсумовуючи зазначене вище, слід зазначити, що професійна підготовка здобувачів вищої освіти на засадах компетентнісного підходу є ефективним процесом, який дозволяє сформувати досвідченого фахівця нової генерації, розвинути особистість з багатограним потенціалом для швидкої адаптації в суспільстві та успішної самореалізації на сучасному ринку праці.

Список використаних джерел

1. Локшина О. І. Становлення компетентнісної ідеї в європейській освіті. Реалізація європейського досвіду компетентнісного підходу у вищій школі України. Київ : Педагогічна думка, 2009. 360 с.
2. Вітченко А. О., Вітченко А. Ю. Компетентнісний підхід у сучасній вищій освіті: освітня інновація чи реформаторський симулякр доби постмодерну? *Вища освіта*. Київ, 2019. № 4. С. 52–66.
3. Білан Н. М. Формування іншомовної компетентності майбутніх інженерів-енергетиків засобами проєктних технологій у технічних університетах : дис. ... д-ра філософії : 015. Тернопіль, 2022. 350 с.